

"Ámde a könny illik ide inkább, mint a beszéd,
ha már, az egész magyar nép nagy és örök szegényére,
elborult tekintettel ugyan, de mégis kénytelen vagyok
szemlélni nyomorúságunknak, ínségünknek,
szégyenletes tudatlanságunknak és közönyösségünknek
végtelen tengerét
és azt a letörölhetetlen szégyenfoltot, hogy
csaknem minden technikai kérdésben
idegenekhez folyamodunk,
de nem annyira fegyveres erőszak,
és nem is annyira rabság miatt,
mint egykor a zsidók,
akik ekevasukat és kapájukat
a filiszteusok táborába voltak kénytelenek vinni élesítésre,
hanem a magunk hibájából, csupa álmokórságból, úgyszólván teljes meggondolatlanságból;
számár tunyaságunk és tudatlanságunk miatt,
mely nemhogy egy országnak,
de egy értelmes embernek is szegényére válnék;
elkábult és kiégett öntudatunk miatt,
mely nem érzi a nyomorúságot,
és - hogy röviden kimondjam, ami a nyelvemen van -
vakságunk miatt,
mellyel az Isten ver bennünket,
hogy meg ne lássuk pőreségünket,
ínségünket, szegénységünket.
Hazudnék,
ha nem volna idegen nálunk
az építőmester, idegen az ágyúöntő és tűzszerész,
idegen a fazekas, asztalos, posztókészítő, kőfaragó,
órás és minden másfajta mesterember,
idegen annyira, hogy csaknem
minden szerszámunkat az ő műszavaikkal jelöljük.

Röstellkedjünk hát végre ilyen nagymérvű tudatlanságunkon! Érezzük már egyszer szegénynek,

ha ezek az idegenek továbbra is
barbároknak, bárgyúaknak, nehézfejűeknek, faragatlanoknak
hívnak bennünket!
Mi jót hozhat az ránk,
ha az idegeneknek örökké
csak jóízű nevetésre adunk alkalmat?
Nevetnek rajtunk, és igazuk van!
Hiszen énnekem is nevethetnékem támad,
ha a tapasztalatlan magyarokra úgy sózzák rá áruikat,
ahogy akarják,
ha ravaszul elcsalják pénzüket,

mialatt valósággal érzik,
mint híznak kövérré a mások szegénységén."

APÁCZAI CSERE JÁNOS

MAGYAR LOGIKÁCSKA
ÉS EGYÉB ÍRÁSOK

a szövegeket válogatta és jegyzetekkel ellátta
Szigeti József

TARTALOM

A BÖLCSESSÉG TANULÁSÁRÓL

MAGYAR LOGIKÁCSKA
ELSŐ RÉSZ
MÁSODIK RÉSZ

TANÁCS

HÚ ELBESZÉLÉSE...
TARTALMI KIVONAT SEIWERTTŐL
TARTALMI KIVONAT SZATHMÁRY PAP MIHÁLYTÓL

AZ ISKOLÁK FÖLÖTTÉBB SZÜKSÉGES VOLTÁRÓL
ÉS A MAGYAROKNÁL VALÓ BARBÁR ÁLLAPOTUK OKAIRÓL

LEVELEK (1657-1659)
1 Apáczai János supplicatioja Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszonyhoz
2 Apáczai levele Geleji Katona Istvánhoz, udvarhelyi paphoz és espereshez
3 Apáczai supplicatioja Barcsay Ákoshoz

APÁCZAI TERVE AZ AKADÉMIA FELÁLLÍTÁSÁRÓL

EGY MAGYAR AKADÉMIÁNAK LERAJZOLÁSA

<http://mektukor.oszk.hu/05600/05651/html/#1>